

कटन सपिङ्ग व्याग उद्योग

औद्योगिक स्कीम

- परिचय र प्राविधिक पक्ष
- आर्थिक पक्ष

नेपाल सरकार

उद्योग मन्त्रालय

घरेलु तथा साना उद्योग विभाग

त्रिपुरेश्वर, काठमाण्डौ

२०७०/०७१

विषय - सूची

- 1) परिचय
- 2) उत्पादन प्रक्रिया
- 3) वातावरणीय पक्ष
- 4) कटन सपिङ्ग ब्याग उद्योग सम्बन्धी केही Pictorial View हरु
- 5) स्किम
- 6) बित्तिय विश्लेषण भलक

कटन सपिङ्ग ब्याग उद्योग

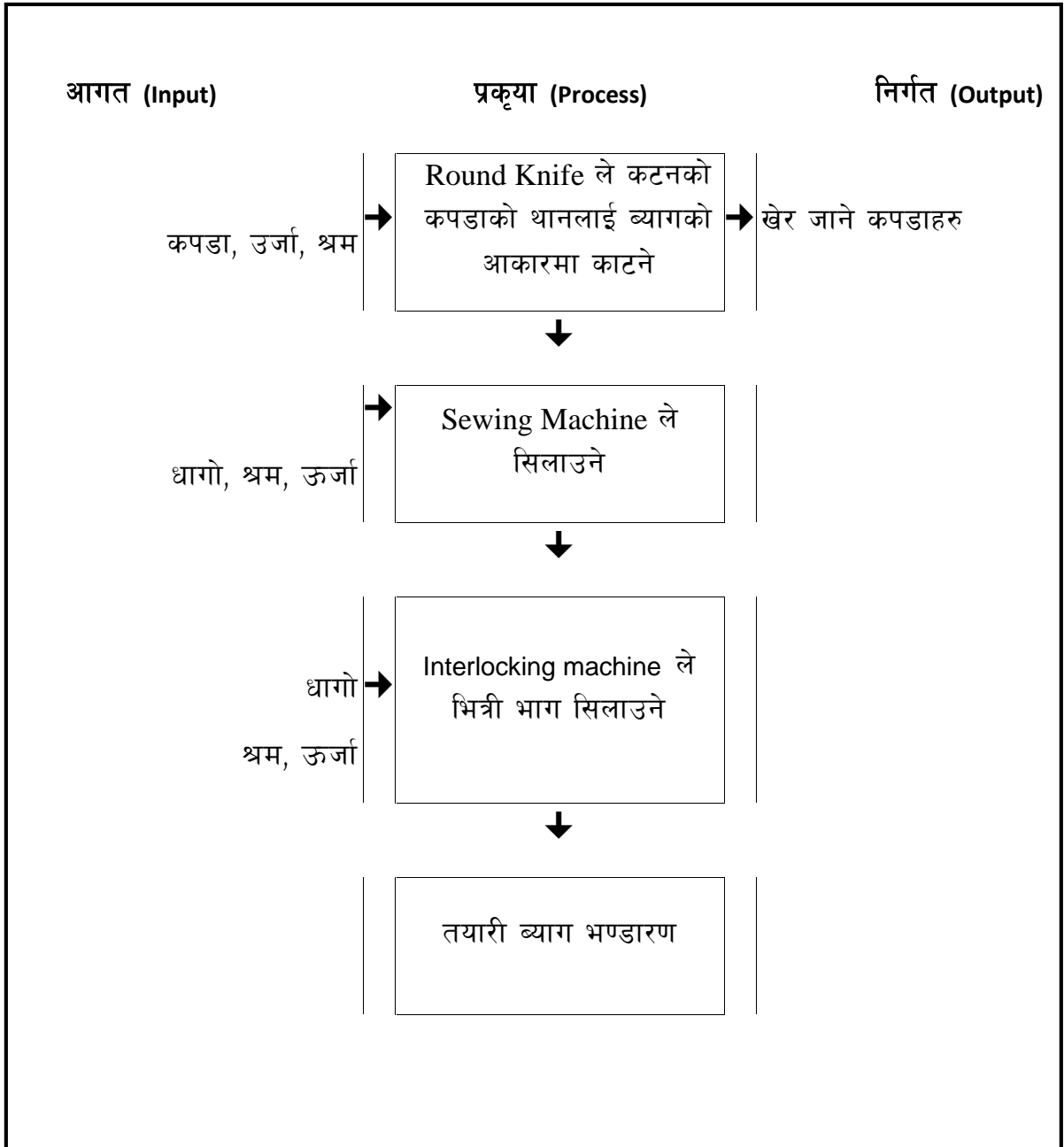
१. परिचय

प्लाष्टिकका भोला सर्वसुलभ एवं सस्तो भएको कारण यसको आवश्यकता भन्दा बढी प्रयोग एवं विसर्जनमा समस्याले गर्दा गाउँ-शहरको सौन्दर्यमा ह्रास आएको देखिन्छ । फेरी यसको असाध्यै लामो आयु, माटोमा एवं पानीमा जस्ताको त्यस्तै दिर्घकाल सम्म रहने तथा बाल्दा हानिकारक ग्याँस उत्सर्जन हुने हुँदा प्रयोग गरी सके पछि यथोचित विसर्जन ठूलै समस्या देखिन्छ । यसको विकल्पका रूपमा सुती (Cotton) वा जुटबाट बनेका भोला (bag) प्रयोग गर्न सकिन्छ, जुन वातावरण मैत्री छन् । फेरी पटक पटक वर्षौं सम्म एउटै सुतीको भोला प्रयोग गर्न सकिनु पनि यसको एउटा विशेषता हो । सिमित मेसिन औजार जस्तै Sewing machine र अर्धदक्ष एवं दक्ष सिमित जनशक्तिबाट यस प्रकृतिको उद्योग सहजै स्थापना गर्न सकिन्छ ।

२. उत्पादन प्रक्रिया-

- ❖ Cutting- आवश्यक नापमा कपडालाई काटने ।
- ❖ Sewing- Sewing Machine मा राखी सिलाउने ।
- ❖ Storage- तयार भएका भोला बजारका लागि भण्डारण गर्ने ।

उत्पादन प्रकृया प्रवाह (Flow chart)

३. वातावरणीय पक्ष

प्रदुषणको किसिम

प्रस्तुत उद्योगबाट खास गरी निम्नानुसारको खेर जाने पदार्थहरूको निस्काशन वा प्रदुषणबाट वातावरणमा असर पार्न सक्ने देखिन्छ ।

सि.नं.	प्रदुषणको किसिम	निश्कासन हुने बस्तुहरू	रोकथामका उपायहरू
१	ठोस खेर पदार्थ	कटिङ्ग गर्दा खेर जाने कपडाको टुक्रा, धागोको टुक्राहरू आदि ।	सङ्कलन गर्ने र सुरक्षित रूपमा विसर्जन गर्ने
२	तरल खेर पदार्थ	खेर जाने पानी ।	जम्मा गरी उपचार गर्ने,
३	ध्वनी प्रदुषण	मेशिन संचालनबाट उत्पन्न हुने आवाजले हल्का ध्वनी प्रदुषण हुने देखिन्छ	मेशिनहरूको समय समयमा मर्मत, लुब्रिकेशन गर्ने, ध्वनी कम गर्ने साधनहरू प्रयोग गर्ने
४	वायु प्रदुषण	खासै उल्लेख्य केही नहुने	

४. सरसफाई

उत्पादनस्थल को दैनिक दुई पटक फिनाएल पानीले सरसफाई गर्नु पर्छ । मेशिन औजारहरूलाई प्रयोग गरेर काम समाप्त भएपछि सफा गरी औजारहरू सुरक्षित तरिकाले निर्दिष्ट स्थानहरूमा राख्नुपर्छ । फोहर मैलालाई तोकेको स्थानमा विसर्जन गर्नुपर्छ ।

५. कामदारहरूको स्वास्थ्य र सुरक्षा

कामदारहरूलाई आवश्यक मात्रामा र समय समयमा मास्क, पजां, एप्रोन तथा टोपी दिनुपर्छ । कामदारहरूलाई काम गर्ने मेशिन र प्रकृयाबारे जानकारी समय समयमा गराउनु पर्छ । कामदारहरूको स्वास्थ्य परीक्षण वर्षमा कम्तीमा एक पटक गराउनु पर्छ । बढी भारी सामान ओसार पसार गर्नु परेमा उपर्युक्त गाडा वा साधनको प्रयोग गर्नुपर्छ । आवश्यक मात्रामा प्राथमिक उपचारका सामग्रीहरू उत्पादन स्थलमा हरसमय राख्नु पर्दछ । कामदारहरूलाई स्वास्थ्य वा काम गर्दा लागेका अप्ठ्यारा बारे समय समयमा अन्तरकृया गरी पृष्ठपोषण लिनुपर्छ र आवश्यक सुधारहरू गर्नुपर्छ ।

६. ध्वनी प्रदुषण:

यस किसिमको उद्योगमा केही मात्रामा ध्वनी प्रदुषण हुन्छ । मेशिनहरु चल्दा उत्पन्न हुने ध्वनीले कसैलाई असर गरेको लागेमा इयर प्लग दिनु पर्छ ।

ट्रेनिङ्ग:

१. कामदार कर्मचारीहरुलाई काममा लगाउनु भन्दा पहिला तीनलाई कार्यस्थल देखाई प्रयोग हुने मेशिन र प्रकृया बारे जानकारी तथा तहां रहेका सम्भावित जोखिम तथा असरहरु बारे जानकारी दिनु पर्छ ।
२. उद्योगमा विद्यमान जोखिमहरुबारे जानकारी दिएपछी त्यसबाट बच्ने उपाय तथा प्रयोग गर्ने साधनहरु र केही भएमा के के गर्ने र कसलाई सम्पर्क गर्ने जानकारी समेत दिनुपर्छ ।
३. नयां कामदारहरुलाई तीनले गर्नु पर्ने कार्यको जानाकारी गराई पुरानाको निर्देशन अन्तर्गत राखी ट्रेनिङ्ग दिई केही समय कार्य गराउनु पर्छ ।
४. कामदारहरुलाई वर्षमा कम्तीमा दुई पटक उर्पयुक्त , उत्प्रेरणा दिने खालका आवश्यक विषयका ट्रेनिङ्गहरु दिनु पर्छ ।
५. सबै कामदारहरुलाई प्राथमिक उपचार सम्बन्धी तालिम दिनु पर्छ ।
६. कामदारहरुलाई नयां प्रकृया वा मेशिनहरुबारे बेला बेलामा आन्तरीक वा बाह्य तालिम दिनु पर्छ ।

७. अग्नी तथा विद्युतिय आकस्मिक घटना:

अग्नी तथा विद्युतिय आकस्मिक घटनाबाट बच्न र बचाउन उद्योग स्थलमा पर्याप्त र उपर्युक्त स्थानहरुमा अग्नी निवारक यन्त्र (Fire Extinguisher) तथा बालुवा र आगो निभाउन प्रयोग हुने भाडांहरु तथा उपकरणहरु राख्नु पर्छ । सबै कामदारहरुलाई अग्नी निवारक यन्त्रहरु प्रयोग गर्न सिकाउनु पर्छ । विद्युतीय लाइनहरु (electrical wirings) को चेकजाचं ६ - ६ महीनामा गर्नु पर्छ, प्रयोग हुने विद्युतिय स्विचहरु औद्योगिक किसिमका (Spark proof) र पर्याप्त क्षमताका हुनुपर्छ ।

द. कटन सपिङ्ग ब्याग उद्योग सम्बन्धी केही Pictorial View हरु

Sewing Machine

Different Model of Cotton Bags

- १ परियोजनाको नाम
२ वार्षिक उत्पादन क्षमता

Cotton Shopping Bag उद्योग

Cotton Shopping Bag	धान	२००,०००
---------------------	-----	---------

- ३ कारखाना स्थापना हुने स्थान
४ वार्षिक काम गर्ने समय

शहरी क्षेत्रहरु र आसपासका यातायात, विद्युत, सुलभ क्षेत्र
दैनिक ८ घण्टा, वार्षिक ३०० दिन

५ कुल पूँजी लगानी		४,८५३,०००।००
क) चालु पूँजी	१,०००,०००।००	
ख) स्थिर पूँजी	३,८५३,०००।००	

६ वित्तिय संस्थाबाट ऋण		२,९११,८००।००
क) दिर्घकालिन ऋण	२,३११,८००।००	
ख) अल्पकालिन ऋण	६००,०००।००	

७ मुनाफाको प्रतिफल प्रतिशतमा		१७
क) कुल पूँजी लगानीमा	१७	

८ पार विन्दु		५७
क) प्रतिशतमा		५७
ख) मूल्यमा		६,३३०,७५४।८६

९ मुनाफा		८४१,३३६।००
क) वार्षिक आमदानी	११,२००,०००।००	
ख) वार्षिक खर्च	१०,३५८,६६४।००	

१० रोजगारी	जनामा	जम्मा	१२
------------	-------	-------	----

Cotton Shopping Bag प्रयोग

शहरी क्षेत्रहरू र आसपासका यातायात, विद्युत, सुलभ क्षेत्र						
औद्योगिक स्कीम						
स्थिर पूँजी विवरण	परिमाण	एकाई	दर	जम्मा	१,३२०,०००।००	
१	जग्गा	६	आना	२०००००	१,२००,०००।००	
	जग्गा विकास	१,२००,०००।००	प्रतिशत	१०	१२०,०००।००	
२	निर्माण	परिमाण	एकाई	दर	जम्मा	१,४०८,०००।००
क)	कारखाना (सेड)	१०००	वर्गफिट	७००	७००,०००।००	
ख)	गोदाम घर	६००	वर्गफिट	७००	४२०,०००।००	
ग)	कार्यालय घर	२००	वर्गफिट	८००	१६०,०००।००	
घ)	विद्युत्करण				१२८,०००।००	
३	मेशिन औजार	परिमाण	एकाई	दर	जम्मा	१५०,०००।००
a	Motor Powered Sewing Machine	४	सेट	१५०,०००	६००,०००।००	
b	Interlocking Machine	१	थान	१००,०००	१००,०००।००	
c	Round Knife	१	थान	१५०,०००	१५०,०००।००	
d	Scissors, shears, other hand tools and accessories	L/S	थान	१००,०००	१००,०००।००	
४	फर्निचर तथा फिक्सचर अफिस इक्विपमेन्ट					२५,०००।००
५	उद्योग लगानी हुनु पूर्व खर्च					७५,०००।००
६	तथा उद्योग संचालन हुन अघिको खर्च					७५,०००।००

७	कुल स्थिर पूँजी					३,८५३,०००।००
	चालु पूँजी विवरण		परिमाण	एकाई	जम्मा	१,०००,०००।००
क)	कच्चा माल मौज्जात		१५	दिन	४०४,२५०।००	
ख)	प्रशोधनमा रहने		२	दिन	६४,३९८।२०	
ग)	तैयारी माल मौज्जात		७	दिन	२२५,१९३।७०	
घ)	उद्यारो विक्रि दिन		१०	दिन	३०६,३९८।१०	
	चालु पूँजी लगानी				१,०००,०००।००	

कुल पूँजी लगानी	४,८५३,०००।००
कुल स्थिर पूँजी लगानी	३,८५३,०००।००
कुल चालु पूँजी लगानी	१,०००,०००।००

वार्षिक उत्पादन खर्च

स्थिर खर्च

१	हास कट्टी	परिमाण	एकाई	दर	जम्मा	१७०,४००।००
क)	भवन	१,४०८,०००।००	प्रतिशत	५	७०,४००।००	
ख)	मेशिन औजार	९५०,०००।००	प्रतिशत	१०	९५,०००।००	
ग)	फर्निचर फिक्सचर	२५,०००।००	प्रतिशत	२०	५,०००।००	

२	विमा १ प्रतिशतले (स्थिर मुल्यमा जग्गाको मुल्य बाहेक)	२५,३३०।००
---	--	-----------

३	ब्याज दिर्घकालिन ऋण	परिमाण	एकाई	दर	जम्मा	३००,५३४।००
		२,३९९,८००।००	प्रतिशत	१३	३००,५३४।००	३००,५३४।००

४	अप्रत्यक्ष कर्मचारी	परिमाण	एकाई	दर	वार्षिक	
क)	ब्यबस्थापक	१	जना	१५०००	१८००००	४०८,०००।००
ख)	लेखापाल	१	जना	१९०००	१३२०००	
ग)	पाले पियन	१	जना	८०००	९६०००	

५	कार्यालय खर्च					१६९,६००।००
क)	मसलन्द छपाई अफिस समान				२०,०००।००	
ख)	भत्ता परिवहन				५०,०००।००	
ग)	मर्मत संभार				२५,०००।००	
घ)	दस्तुर महशुल				१०,०००।००	
ङ)	भैपरी तथा अन्य				२५,०००।००	
च)	स्थिर विद्युत खर्च	१५	केभिए	२२०	३९,६००।००	

६	लेखा परिक्षण	२०,०००।००
---	--------------	-----------

७	कुल स्थिर खर्च	१,०९३,८६४।००
---	----------------	--------------

चल खर्च विवरण

द	कच्चा माल	परिमाण	एकाई	दर	जम्मा	८,०८५,०००।००
क)	Printed Cotton cloth	२००,५००	मि.	४०	८,०२०,०००।००	
ख)	धागो	३००,०००	मि.	०।०५	१५,०००।००	
ग)	packing material (pouch, carton, tape etc)		L/S		५०,०००।००	

९	प्रत्यक्ष कामदार	परिमाण	एकाई	दर	जम्मा	४८०,०००।००
क)	Master Cutter/ Designer	१	जना	१२,०००।००	१४४,०००।००	
ख)	दक्ष कामदार	४	जना	१०,०००।००	४८०,०००।००	
ग)	अदक्ष कामदार	१	जना	७५००	९०,०००।००	

१०	उत्पादन तथा अन्य खर्च	परिमाण	एकाई	दर	जम्मा	४५९,८००।००
क)	विद्युत	२८८००	युनिट	८।५	२४४,८००।००	
ख)	पानी				१५,०००।००	
ग)	मर्मत सम्भार				१५०,०००।००	
घ)	जगेडा पार्ट पूजा आदी				५०,०००।००	

११	ब्याज अल्पकालिन ऋण	परिमाण ६००,०००।००	एकाई प्रतिशत	दर १५	जम्मा ९०,०००।००	२४०,०००।००
----	--------------------	----------------------	-----------------	----------	--------------------	------------

१२	कुल चल खर्च					९,२६४,८००।००
----	-------------	--	--	--	--	--------------

१३ कुल वार्षिक उत्पादन खर्च १०,३५८,६६४।००

आम्दानी विक्री विवरण	परिमाण	एकाई	दर	जम्मा	११,२००,०००।००
Cotton Shopping Bag	२००,०००	थान	५६	११,२००,०००।००	
मूनाफा					८४१,३३६।००
वार्षिक विक्रीबाट आम्दानी					११,२००,०००।००
वार्षिक उत्पादन खर्च					१०,३५८,६६४।००

वित्तीय विश्लेषण भलक

पार विन्दु

पार विन्दु प्रतिशतमा		५७
पार विन्दु मूल्यमा		६,३३०,७५४।८६
कच्चा माल मूल्य १० प्रतिशत बढेमा		
कच्चा मालको मूल्य		८,८९३,५००।००
कुल चल खर्च		१०,०७३,३००।००
कुल स्थिर खर्च		१,०९३,८६४।००
विक्रीबाट आम्दानी		११,२००,०००।००
पार विन्दु प्रतिशतमा		९७

पार विन्दु कच्चा पदार्थको मूल्य १० प्रतिशत घटेमा

कच्चा मालको मूल्य		७,२७६,५००।००
कुल चल खर्च		८,४५६,३००
कुल स्थिर खर्च		१,०९३,८६४।००
विक्रीबाट आम्दानी		११,२००,०००।००
पार विन्दु प्रतिशतमा		४०
प्रतिफल विश्लेषण		
लगानीको प्रतिफल प्रतिशतमा		१७
स्वलगानीको प्रतिफल प्रतिशतमा		४३

नगद प्रवाह विश्लेषण

वर्ष	वार्षिक उत्पादन क्षमता प्रतिशतमा	विक्रीबाट आम्दानी
१ वर्ष	५०	५,६००,०००।००
२ वर्ष	६०	६,७२०,०००।००
३ वर्ष	७०	७,८४०,०००।००
४ वर्ष	८०	८,९६०,०००।००
५ वर्ष	९०	१०,०८०,०००।००